

UNELE ASPECTE PRIVIND SUPTUL UNEI GUVERNĂRI DEMOCRATICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ROMAN Alexandru,

*Doctor habilitat, Profesor universitar
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova*

STEJARU Selena,

*lector asistent, doctorandă
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova*

CZU: 321.7:351/354:378.126(478) <https://doi.org/10.5281/zenodo.7528662>

SUMMARY

The reform of public administration requires to train the new generation of officials able to ensure the continuity of democratic transformations in society and to promote modern administrative technologies. The article highlights the indispensable contribution of the representative educational structures to instruct specialists in the field, based on the positive experience of predecessors and the collaboration within international development programs, using good practices of partner countries, which may guarantee a solid support for the complex process of creating a modern and democratic government in the Republic of Moldova.

Un rol fundamental în realizarea procesului complex de constituire, consolidare și susținere a unei guvernări democratice în Republica Moldova îl reprezintă factorul uman – cadrele înalt profesioniste de funcționari publici, competenți și incoruptibili, adevărați patrioți ce promovează consecvent interesul național al țării, determinat de factorul educațional competent în domeniul administrației publice și a științelor politice ce produce resursele administrative respective pentru guvernarea modernă.

Printre structurile reprezentative educaționale ce-și aduc aportul la pregătirea specialiștilor în domeniul administrației publice și a instruirii continue a funcționarilor publici din țara noastră se evidențiază două instituții de bază – Academia de Administrație Publică, creată prin Decretul primului Președinte al Republicii Moldova de la 21 mai 1993 cu statutul inițial de instituție de învățământ postuniversitar și titlul oficial de *Academia de Studii în Domeniul Administrării Publice pe lângă Guvernul Republicii Moldova*, (care la 22 aprilie 1998 devine *Academia de Administrare Publică pe lângă Guvern*), schimbându-și peste un deceniu de la fondare statutul și devenită *Academie de Administrare Publică pe lângă Președintele R. Moldova*, ceea ce semnifică redimensionarea activității

acestei instituții academice în conformitate cu realitățile vieții administrative din Moldova.

Fiind coautor cu colega Selena Stejaru, menționez că personal mă mândresc cu faptul că circa 15 ani am activat la Academia de Administrare Publică (perioada 1995-2010), parcurgând calea logică de la prof. univ., șef Catedră și decan până la cea de Rector al Academiei, care în această perioadă a fost astfel dublu acreditată instituțional (anul 2004) și științific (la 21 mai 2009 – chiar în ziua celebrării aniversării de 15 ani de la fondarea ei), în calitate de „*Support științific și metodologic în modernizarea administrației publice*, (confirm aceasta cu toată certitudinea, dat fiind că raportul respectiv la ședința de acreditare a CNAAL-am prezentat în calitate de atunci de rector al Academiei, dar și de membru al CNAAL, și Comisiei respective de Experți, împreună cu colegii de la Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, USM, Profesorii universitari, dna Valentina Teosa, dnii Victor Saka și Constantin Solomon), iar cu 2 ani mai devreme mi-a reușit ajustarea studiilor realizate în cadrul Academiei la cadrul legal, în conformitate cu Legea Învățământului și diplomele eliberate absolvenților aproape un deceniu și jumătate (1994-2007) au fost calificate neconforme legislației naționale și substituite prin diplome de master (Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 577 din 24 mai 2007) [1; 38].

Cea de-a doua instituție de bază în domeniu este Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a USM, fondată la 30 iunie 1995 și devenită una dintre structurile reprezentative ale Universității de Stat din Moldova. Evoluția instituțională a acestor structuri specializate în domeniu, în ansamblul lor, a cunoscut mai multe etape. În principiu, realizarea misiunii FRIȘPA, se produce consecvent, în conformitate cu principiile fundamentale formulate în *Carta Universității (17 aprilie 2015)* și *Strategia de dezvoltare a Universității de Stat din Moldova (pt anii 2021 - 2026)*.

Astfel, aceste două instituții principale în domeniu, de elită, prin activitatea lor multilaterală, didactică și științifică la ciclurile de studii de bază – de licență, masterat și doctorat, reprezintă un suport substanțial științific și metodologic pentru procesul de modernizare a administrației publice și creare a unei guvernări democratice în Republica Moldova.

Printre prioritățile de edificare a unui sistem nou de pregătire a cadrelor pentru administrația publică se înscrie oportunitatea pentru ca anume în cadrul acestor instituții de învățământ, în opinia noastră, constituită practic în circa un sfert de secol de activitate, cu începere din mai 1995 și până în prezent, două instituții devenite centre naționale de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, de instruire a personalului din serviciul public și de asigurare științifică și metodică a activității autorităților publice, fiind constituit un sistem nou de instruire inițială și continuă a cadrelor din/și pentru administrația publică, pentru diverse entități politice, de care țara noastră nu a dispus în trecut.

Evoluția reformei administrației publice, implementarea în cadrul ei a unor noi abordări privind activitatea administrativă, impune necesitatea pregătirii unei noi generații de funcționari, care bazându-se pe experiența pozitivă acumulată de predecesori și folosind experiența altor țări, să poată asigura continuitatea transformărilor democratice din societate și să promoveze tehnologii administrative moderne. În acest context, pregătirea cadrelor cu studii superioare pentru administrația publică s-a extins, fiind preluată și de alte instituții superioare de învățământ din țara noastră. Pregătirea cadrelor pentru administrația publică se mai efectua, de rând cu Academia și Universitatea de Stat din Moldova, la ASEM - Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul.

Analiza cadrului regulatoriu existent în instituțiile nominalizate, practiciile de planificare, realizare și monitorizare a procesului de studii la specialitatea „Administrație publică”, dar și științe politice în ansamblu, demonstrează că ele au multe tangențe. Activitatea de pregătire a cadrelor este organizată în conformitate cu legislația în vigoare și cu actele normative ale organelor de resort, sînt preocupate de ajustarea studiilor la rigorile Procesului de la Bologna, la care a aderat Republica Moldova cu aproape 2 decenii în urmă, în mai 2005, punând accent pe finalitățile studiilor și calitatea pregătirii profesionale a specialiștilor pentru domeniul administrației publice.

Însă în toate instituțiile de învățământ nominalizate pregătirea specialiștilor pentru administrația publică se efectua în baza unor documente regulatorii proprii, care îndeplinesc funcția de standarde la specialitatea respectivă, a planurilor de învățământ elaborate în conformitate cu Planul – cadru, adaptate la specificul profilului fiecărei instituții de învățământ și regulamentelor organelor de resort.

Specialitatea „Administrație publică” a fost acreditată, în ordinea stabilită, la AAP în anul 2004, la ASEM în 2005, la USM și Universitatea de Stat din Cahul în 2006. Aceasta confirmă corespunderea pregătirii specialiștilor pentru administrația publică, în instituțiile respective, rigorilor organelor de resort, abilitate cu atribuții de evaluare a procesului de pregătire a cadrelor în instituțiile superioare de învățământ.

Tinem să menționăm că diverse proiecte și programe internaționale reprezintă un suport important și fundamental al procesului controversat privind crearea unui sistem democratic de guvernare în Moldova. Printre principalele se evidențiază USAID și alte structuri europene ce susțin tranziția politică în Moldova, promovînd buna guvernare și bunele practici democratice.

Academia de Administrație Publică cu începere din anul 1996 a beneficiat o perioadă semnificativă de suportul Proiectului TACIS (*Consolidarea administrației guvernamentale și a serviciului public în Republica Moldova // Техническая помощь Содружеству Независимых Государств, // Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States*), în cadrul căruia s-au

organizat stagii științifico – didactice de câteva luni ale corpului didactic pentru consolidarea procesului pregătirii funcționarilor publici și instruirea lor continuă în cele mai prestigioase instituții de profil din Uniunea Europeană, inclusiv - la Bruxelles (Belgia), Maasstriht (Olanda) și Lisabona (Portugalia). Implementarea Proiectului a fost realizată cu concursul Companiei portugheze de consultanță CESO CI, sub președinția profesorului Americo Ramos dos Santos, devenit și Doctor Honoris Causa al Academiei de Administrare Publică din Moldova.

De rând cu alți specialiști, și prof. univ. A. Roman a participat la importantul proiect TACIS, deținând pe atunci funcția de decan al Departamentului (Facultății) Relații Internaționale AAP, și profesor universitar la Departamentul Administrație Publică. Drept consecință a realizării Proiectului TACIS au fost elaborate și editate 32 de manuale pentru învățământul postuniversitar [2; 36] și printre care se regăsește și studiul monografic „*Evoluția universală a sistemelor de administrare publică*”, elaborat în cadrul vizitelor de studii în cadrul acestor 3 țări – membre ale UE, în baza valorificării informației tematice din circa 200 surse de limbă portugheză și franceză, din Biblioteca științifică a instituției specializate în domeniu de la Lișboa//Lisabona, numită Instituto Nacional d-Administração și a Institutului U.E. de la Maastricht, Olanda [3]. Studiul a fost editat apoi la Chișinău în 1998, cu un volum de circa 300 pagini.

Anul următor, drept continuitate a acestei activități, în scopul asigurării studierii de către funcționarii de stat a experienței acumulate în domeniul administrativ în spațiu și timp, A. Roman a elaborat și publicat studiul de sinteză „*Istoria Administrației Publice din Moldova*” [4], împreună cu rectorul și prim-prorectorul AAP de atunci, profesorii universitari M. Platon și S. Roșca. Deși ambii coautori nefiind istorici (primul era doctor habilitat în economie și al doilea – în filosofie), aceasta a fost prima publicație de acest gen din Republica Moldova. De asemenea, la Academie apoi a fost editat studiul monografic „*Incursiuni în managementul anticriză*” [5], precum ș.a. [6].

În perioada 2006 – 2009 s-a reușit o colaborare fructuoasă cu instituțiile francofone de profil. Conducerea renumitei și experimentatei instituții franceze Școala Națională de Administrație (École nationale d’administration - ENA) a fost invitată la Academia de Administrare Publică, în rezultatul vizitei stabilindu-se diverse contacte de colaborare în domeniul promovării unei administrații democratice. În baza Institutului Francofon de Administrație Publică din Sofia, Bulgaria, Academia de la Chișinău a devenit cofondatoarea unui Consorțiu Francofon în Europa și a început pregătirea în comun a unui masterat în domeniul Administrației publice. O colaborare avantajoasă în domeniu a fost inițiată cu Țările Baltice și în special, cu Institutul de Administrație Publică din Lituania, de la Vilnius, cu instituțiile similare de la Kiev și Atena, etc.

În contextul analizei istoriografice vom reitera că meritul creării AAP aparține primului Președinte M. Snegur, iar despre rolul lui determinant în această cauză

nobilă vorbește chiar domnia sa, în detaliu, în cele șase volume ale memoriilor sale, intitulată sugestiv *Labirintul Destinului*, ce cuprind un total 4426 de pagini [6]. Spre exemplu, în *Vol. II*, intitulat *Independența: între euforie și zăbucium*, ce are cel mai mare volum - 890 de pagini, și editat în anul 2008, precum și în următorul, *Volumul III*, cu titlul *Edificarea statului* (are 775 pagini; și a apărut în 2013), se descrie crearea și consolidarea instituțiilor de stat, fiind oglindite procese și detalii aproape antologice privind edificarea atributelor și instituțiilor statale, promovarea reformelor privind democratizarea societății, a sistemului politic, judiciar și în ansamblu, a reformelor constituționale.

De rând cu această analiză, poate mai particulară, la general vom evidenția că constant USAID, prin cele mai diverse proiecte în domeniu, a susținut tranziția politică în Moldova, promovând buna guvernare și bunele practici democratice. Programele de bază, astfel, consolidează capacitatea guvernelor locale de a planifica, finanța și administra infrastructura, serviciile municipale și proiectele de eficiență energetică. USAID oferă susținere cu scop determinat, în conformitate cu prioritățile Guvernului Republicii Moldova, consolidând integritatea, transparența și responsabilitatea sistemului judiciar. Alte programe sunt menite să consolideze democrația reprezentativă în Moldova, pledând pentru creșterea nivelului de responsabilitate a partidelor politice, majorarea gradului de implicare a cetățenilor, crearea unei societăți civile durabile și a unui proces electoral transparent.

În acest context trebuie să menționăm, printre principalele priorități deja realizate, următoarele deziderate:

1) Proiectul *Parteneriatele din Moldova pentru o Societate Civilă Sustenabilă* (MPSCS), derulat pentru o perioadă de 5 ani, adică la propriu – un cincinal (13 decembrie 2013 – 12 decembrie 2018), implementator fiind FHI Development 360 LLC.

Scopul Proiectului Parteneriatele din Moldova pentru o Societate Civilă Sustenabilă (MPSCS) era de a îmbunătăți capacitatea societății civile din Moldova în a reprezenta interesele cetățenilor, a influența elaborarea politicilor și a consolida rolul democrației pentru acțiunile viitoare. Realizarea Proiectului Parteneriatele pentru o Societate Civilă Sustenabilă va fortifica organizațiile societății civile (OSC) din Moldova, rețelele acestora, și angajamentul stabilit de OSC și Guvern de a contribui la crearea, în Moldova, a unei societăți civile mai vibrante și eficiente. Proiectul susține, de asemenea, organizațiile societății civile în sensibilizarea și educarea cetățenilor despre Uniunea Europeană și integrarea în UE.

2) Concomitent, deasemenea pentru același termen de 5 ani, s-a realizat Programul *Promovarea unui mediu juridic favorabil II* (LEEP II), implementat de Centrul Internațional de Drept Necomercial (ICNL) și Promo-LEX Moldova (perioada anilor 2013 – 2018).

3) A urmat apoi un proiect important, dar pentru un termen de 4 ani (1 oc-

tombrie 2016 – 30 septembrie 2020), numit *Promovarea Statului de Drept în Moldova prin intermediul supravegherii din partea Societății Civile*. Implementatorul proiectului a fost Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM). Scopul lui a fost de a spori responsabilitatea și transparența sistemului judiciar din Republica Moldova prin activități de supraveghere din partea cetățenilor și promova punerea în aplicare a standardelor europene în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova.

4) Prezintă interes și valoare un șir de proiecte demarcate pentru perioada de 3 ani. Printre acestea evidențiem Proiectul *Procese Politice Participative și Inclusive în Moldova* (MIPPP), 1 octombrie 2016 – 30 septembrie 2019. Implementator a fost Consorțiul pentru Alegeri și Consolidarea Procesului Politic (CEPPS)/Institutul Republican Internațional și Institutul Național Democratic.

În cadrul realizării acestui proiect s-a conclucrat cu partidele politice, liderii partidelor naționale și personalitățile politice în curs de afirmare, funcționarii administrației publice locale, organizațiile societății civile și activiștii civici cu scopul de a asigura o concurență politică mai echitabilă și mai transparentă, în Moldova, care să fie mai reprezentativă și mai responsabilă în fața cetățenilor. Pentru a sprijini acest obiectiv general, MIPPP s-a concentrat pe 3 domenii principale: promovarea unor partide politice mai inclusive și mai responsabile la nivel național, sprijinirea partidelor emergente și grupurilor slab reprezentate în măsura în care acestea urmăresc să-și sporească participarea în cadrul sistemului politic, și consolidarea reprezentării cetățenilor la nivel local de către partide și funcționari ai administrației publice, fiind practicate pe larg consultațiile, practica ghidată, training-urile de leadership, forumurile și sondajele coordonate ale opiniei publice pentru consolidarea capacității interne a partidelor politice și informarea cetățenilor, pentru dezvoltarea capacității personalităților politice în curs de afirmare și capacității cetățenilor de a monitoriza și pleda pentru reforme, și pentru eliminarea decalajului dintre funcționarii administrației publice și cetățeni, la nivel local.

5) Important a fost și *Programul Democrație, Transparență și Responsabilitate* (DTAP), derulat pe parcursul a trei ani (Perioada de implementare: 26 iulie 2016 – 25 iulie 2019), iar implementatorul lui fiind Asociația Promo-LEX.

Scopul Programului Democrație, Transparență și Responsabilitate (DTAP) este de a crește credibilitatea proceselor electorale prin observarea alegerilor și promovarea unui mediu favorabil competiției politice. Programul s-a axat pe consolidarea mecanismelor de transparență și responsabilitate electorală; atragerea actorilor precum: societatea civilă, grupurile comunitare, membrii de partid obișnuiți și activiști pentru a exercita o presiune asupra factorilor de decizie care să-i determine să fie mai receptivi la cetățeni și să se angajeze în alegeri și o concurență politică mai echitabilă și mai reprezentativă; și consolidarea capacității Promo-LEX de a monitoriza și pleda pentru reformele vizate de Program.

6) Un Proiect de scurtă durată *Guvernul și Societatea Civilă*, a fost implementat în perioada 01 martie – 30 decembrie 2013. Activitățile proiectului vizau practica sistemului public și gestionarea administrativă.

7) La moment este în derulare Proiectul *Suport pentru reforma instituțiilor de aplicare a legii în Moldova*, ce are durată de implementare perioada 1 octombrie 2019 - 31 decembrie 2022, și un buget de 1.746.745 USD. Domeniu de intervenție al proiectului este *Guvernarea Efectivă*, fiind de acoperire națională și având ca beneficiari Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Integrat de Pregătire pentru Aplicarea Legii, precum și alte subdiviziuni ale Ministerului Afacerilor Interne.

Cele mai importante însă, cu un impact masiv, în procesul creării unei guvernări democratice, sunt proiectele realizate cu concursul sau *sub egida Consiliului Europei și structurile oficiale ale U.E.* Vom reitera că Republica Moldova beneficiază, de asemenea, de programe de cooperare ale Consiliului Europei începând încă din anul 2006. Ulterior, la 17 ianuarie 2017 a demarat Proiectul ghidat de Consiliul Europei, numit *Plan de acțiune pentru Republica Moldova 2017 - 2020 (GR-DEM(2017)3)*. Acest document a fost elaborat de Biroul Direcției Generale de Programe, care oficial a fost aprobat de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 1 februarie 2017. (CM/Del/Dec(2017)1276/2.1bisa).

Republica Moldova, precum se știe, a devenit cel de-al 36-lea membru al Consiliului Europei la 13 iulie 1995. În consecință, aceasta a fost de acord să onoreze, un număr de angajamente specifice care sunt prevăzute în Avizul Adunării Parlamentare 188 (1995) 2 cu privire la cererea de aderare a Republicii Moldova la Consiliul Europei.

Republica Moldova a acceptat obligațiile ce le revin tuturor statelor membre în temeiul articolului 3 din Statut, inclusiv art. 3: respectarea principiilor democrației pluraliste și a statului de drept, dar și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale tuturor persoanelor aflate în jurisdicția sa.

Până în prezent, țara noastră a semnat și a ratificat 86 de tratate ale Consiliului Europei și este supusă monitorizării unor mecanisme ale Consiliului Europei, inclusiv: ale Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), Comitetului de Miniștri, Adunării parlamentare (APCE), Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei (Comisarul), Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (*Comisia de la Veneția*), Comitetului European al Drepturilor Sociale (CEDS), Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (CERI), Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT), Grupului de State împotriva Corupției (GRECO), Grupului de experți împotriva traficului de ființe umane (GRETA), Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL), Comitetului Consul-

tativ privind Convenția - cadru pentru protejarea minorităților și Congresului Autorităților Locale și Regionale.

Rezumatul succint prevede că *Planul de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2017-2020* este un instrument de programare strategică ce are ca scop alinierea în continuare a legislației, instituțiilor și practicii moldovenești la standardele europene în ceea ce privește drepturile omului, statul de drept și democrația și, astfel, să sprijine țara în îndeplinirea obligațiilor acesteia ca stat membru al Consiliului Europei. De asemenea, acesta ia în considerare agenda reformelor naționale din Moldova, care include dispozițiile *Acordului de Asociere (AA) dintre Republica Moldova și UE*, ratificat de către Republica Moldova în iulie 2016. În acest context, vom evidenția și Proiectul numit „*Support pentru Guvernul Republicii Moldova în identificarea și pregătirea proiectelor aferente Acordului de Asociere*, ce este implementat de Ministerul Finanțelor (DT GLOBAL și 4Assist).

Un nou start oferit *Platformei pentru gestionarea asistenței externe (AMP) în Moldova*: Ministerul Finanțelor a desfășurat un atelier practic dedicat versiunii actualizate. La 27 ianuarie, Ministerul Finanțelor împreună cu Proiectul de asistență tehnică *Project Preparation Facility (PPF)*, finanțat de UE, au organizat online un atelier pentru a prezenta partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova versiunea actualizată a Platformei pentru gestionarea asistenței externe. Atelierul a fost desfășurat cu ocazia celei de-a 8-a aniversări de la lansarea AMP. Platforma dată este un sistem de gestionare a informațiilor privind asistența (AIMS) dezvoltat ca un sistem open-source sub forma unei aplicații web și baze de date de către organizația non-guvernamentală *Development Gateways Inc.*, și este utilizată în peste 25 de țări ale lumii.

AMP a fost introdusă în Republica Moldova în 2012 cu sprijinul PNUD și a fost pusă în funcțiune la 27 ianuarie 2014. Utilizată pentru colectarea, accesarea, monitorizarea și raportarea asistenței externe, AMP este un instrument valoros atât pentru Guvern, cât și pentru comunitatea partenerilor de dezvoltare pentru a înțelege mai bine cuantumul total al asistenței externe furnizate și pentru a îmbunătăți alocarea, planificarea și armonizarea asistenței. În 2019, AMP a fost transferată la Ministrul Finanțelor (MF). Totodată, responsabilitatea întreținerii sistemului a fost transferată Centrului pentru Tehnologii Informaționale în Finanțe.

Pe parcursul anului 2021, cu sprijinul Proiectului PPF, a fost actualizat AMP la cea mai recentă versiune disponibilă și s-a lucrat asupra îmbunătățirii gradului de utilizare și funcționalității sistemului. În procesul de modernizare a sistemului, echipa Proiectului PPF s-a bucurat de sprijinul deplin din partea Development Gateways Inc. Astfel, în cadrul atelierului, Expertul Proiectului PPF în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, dl Leonidas Crisciunas, a prezentat partenerilor de dezvoltare noile funcționalități și caracteristicile îmbunătățite ale

AMP actualizate și i-a invitat să se conecteze și să utilizeze caracteristicile versiunii test AMP pentru a înțelege mai bine îmbunătățirile efectuate în sistem. Concomitent, șefa Direcției Asistență Externă, Iulia Ciumac, a informat participanții că MF se angajează să treacă versiunea actualizată AMP la faza de versiune-pilot și, ulterior, să o lanseze la scară largă (înlocuind vechea versiune AMP). Proiectul PPF va oferi suport utilizatorilor în ceea ce privește introducerea datelor și instrumentelor analitice, pentru instruirea formatorilor, iar administratorilor pentru gestionarea și configurarea sistemului.

În contextul *Planului de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2017-2020*, Consiliul Europei și autoritățile moldovenești au convenit să desfășoare împreună în continuare, prin programe de cooperare, reformele care vizează îmbunătățirea guvernării pe toate nivelurile, combaterea corupției și spălării banilor, dezvoltarea independenței și eficacității sistemului de justiție, lupta împotriva rețelilor tratamente și impunității, protejarea în continuare a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, precum și a libertății mass-media și consolidarea încrederii între oamenii de pe ambele maluri ale Nistrului.

Acest Plan de acțiune valorifică, de asemenea, rezultatele planului precedent pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova din anii 2013-2016, care a dus la revizuirea mai multor cadre legislative în domenii strategice (inclusiv cel electoral; anticorupție; sectorul judiciar și Serviciul de procuratură; și sistemul de justiție penală).

În final, doar succinct vom mai menționa documentul de proiect: *Suport pentru reforma instituțiilor de aplicare a legii în Moldova*, realizat în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Interne, numit oficial *Sprijin pentru reforma aplicării legii în Moldova*. Proiectul prin esența sa trece de la formularea politicilor la implementarea practică a priorităților definite în documentele strategice naționale.

Printre obiectivele de bază vom evidenția următorul: *Asistență pentru MAI și IGP în dezvoltarea unui sistem de aplicare a legii responsabil, eficient, reprezentativ, transparent și profesional, în conformitate de cele mai bune practici internaționale*.

Conchidem că realizarea acestor și altor proiecte internaționale reprezintă crearea unui suport solid al procesului complex de modernizare a structurilor politice și administrative, al creării unei guvernări moderne și democratice în Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE

1. *Academia de Administrare Publică la un sfert de veac: Ediție istorico-cronologică și ilustrativă*. Chișinău: AAP, 2018, p. 38.
2. *Ibidem*, p.36.

3. Roman A. Evoluția universală a sistemelor de administrare publică. Chișinău, AAP, 1998, 301 pag.
4. Roman A., Platon M., Roșca S., Popescu T. Istoria Administrației publice din Moldova. Chișinău, 1999, AAP, 405 pag.
5. Roman A., Patrașcu D. Incursiuni în managementul anticriză. Chișinău: AAP, 2009, 393 pag.
6. Roman A. La cumpănă de ani. Chișinău: AAP. Texte [Mol, Eng, Fr. Rus]. 2008, 170 pag.
7. Snegur Mircea. Labirintul Destinului. Memorii, 6 volume. Chișinău, Fundația Draghiștea”, 2007-2013.